

УДК 165.742:005: 316.32

ВОРОНKOBA B.Г.,

доктор філософських наук, професор,
завідувач кафедри менеджменту організацій,
Запорізька державна інженерна академія
(Запоріжжя, Україна) E-mail: valentina-voronkova@yandex.ru

АНДРЮКАЙТЕНЕ, РЕГІНА,

доктор соціальних наук (менеджменту), завідувач кафедри
підприємництва та економіки, Маріямпольська колегія
(Маріямполь, Литва) E-mail: regina.andriukaitiene@gmail.com

МАКСИМЕНЮК М.Ю.,

кандидат філософських наук, доцент кафедри
менеджменту організацій та управління проектами
Запорізької державної інженерної академії
(Запоріжжя, Україна) E-mail: marina.maximenuk@mail.com

НІКІТЕНКО В.О.,

кандидат філософських наук, доцент
кафедри іноземних мов
Запорізької державної інженерної академії
(Запоріжжя, Україна) E-mail: vitalina2006@ukr.net

ФОРМУВАННЯ КОНЦЕПЦІЇ ГУМАНІСТИЧНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА РОЗВИТОК ЛЮДСЬКОГО ПОТЕНЦІАЛУ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ ТА ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Представлено аналіз концепції гуманістичного менеджменту, розкриваються його проблеми і на цій основі розробляються шляхи і напрямки підвищення ефективності гуманістичного менеджменту. Гуманістичний менеджмент представляє собою новий тип управлінської діяльності, яка повинна бути направлена на вирішення проблем соціоантропологічного характеру. Розроблено нову управлінську парадигму гуманістичного менеджменту, яка включає принципи гуманізму і людиноцентризму і формується на основі науки, культури, освіти і нових управлінських технологій. Зроблено висновок, що концепція гуманістичного менеджменту базується на антропологічних засадах, які представляють сукупність ідей гуманізму, які сприяють людському розвитку.

***Ключові слова:** гуманістичний менеджмент, нова управлінська концепція, людиноцентризм, гуманізм, людський потенціал, людський розвиток, глобалізація, євроінтеграція, антропологічна парадигма.*

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими чи практичними завданнями

Актуальність дослідження формування парадигми гуманістичного менеджменту визначається тим, що, по-перше, гуманістичний менеджмент представляє собою нову навчальну дисципліну і новий науковий напрямок, в контексті якого формується гуманістична управлінська політика сучасного періоду розвитку Української держави, що розвивається в нових умовах

глобалізації та євроінтеграції і входження України до цивілізованих спільнот; по-друге, гуманістичний менеджмент покликаний актуалізувати ціннісну спрямованість політичних, економічних інтересів та соціальних інтересів, щоб знайти способи забезпечення їх балансу; по-третє, недостатня теоретична розробленість концептуальних засад гуманістичного менеджменту і визначення векторів теоретичної рефлексії направлена на забезпечення заможного суспільства, конкурентоспроможної економіки, ефективної субсидіарної держави, підвищення соціальних стандартів, згідно з якими оцінюється рейтинг тієї чи іншої країни у контексті розвитку соціоантропологічної парадигми; по-четверте, формування парадигми гуманістичного менеджменту викликано певним дефіцитом теоретико-методологічної рефлексії інструментів і технологій мінімізації ентропійних тенденцій у кризовому соціумі, вирішенню яких може сприяти розвиток самоорганізаційних процесів, направлених на формування умов для досягнення сталого розвитку, розробки соціодіагностики антиентропійних заходів та сприяння досягненню антикризового буття; по-п'яте, становлення і розвиток антропологічної парадигми гуманістичного менеджменту обумовлено, з одного боку, об'єктивним впровадженням соціантропологічної експертизи у механізм економічного розвитку держави, а з іншого – заміною суб'єктивно-об'єктивної парадигми управління на суб'єктивно-суб'єктивну парадигму управління сучасного демократичного процесу, в основі якого механізми публічного врядування. Актуальність теми дослідження визначається тим, що гуманістичний менеджмент є основою державного публічного менеджменту, який направлений на формування нових структурних змін у суспільстві, соціумі, свідомості і виступає головним чинником оптимізації суспільного розвитку. Гуманістичний менеджмент відіграє онтологічно-аксіологічну роль в епоху криз і репрезентує модель управлінських технологій в проекції на зростання людського чинника та пошуки нових гуманістичних орієнтирів, що розвиваються на перетині таких напрямків, як політична антропологія, економічна антропологія, урбаністична антропологія, прикладна антропологія, культурна антропологія, психологічна антропологія, антропологія релігії, онтологічна антропологія, етнонаціональна антропологія, соціально-філософська антропологія

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми, на яку спираються автори

Теоретичне і практичне значення наукової статті заключається в тому, що в ній розробляються такі модуси гуманістичного менеджменту, які пов'язані з прогресивним розвитком регіональних соціумів та досягненням результатів у досягненні результатів, пов'язаних з гуманістичним публічним врядуванням. Використання запропонованих методологічних підходів дозволяє репрезентувати моделі розвитку гуманістичного менеджменту, що сприяють підвищення оптимізації регіональних програм. За таких умов регуляторами всієї системи економічних відносин виступають механізми самоорганізації суб'єктів управлінської публічної діяльності, здатні сприяти виявленню самоорганізаційного потенціалу у регіонах, які допомагають досягнути певних рівнів розвитку гуманітарних стандартів та соціального забезпечення

Формування концепції гуманістичного менеджменту та її вплив на розвиток людського потенціалу...

населення, щоб сприяти формуванню держави добробуту і заможного суспільства [1, 250с.].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується стаття. Проблемна ситуація

Вирішити ці проблеми можливо, якщо докорінним чином сформувавши теоретичне підґрунтя соціоантропологічної парадигми гуманістичного менеджменту і сформувавши в суспільстві умови для її реалізації. В сучасній науковій її літературі з гуманістичного менеджменту існує дефіцит рефлексії методологічних прийомів і технік її реалізації, інституціонального впливу держави на економічні процеси, можливих варіантів демократизації економічної і політичної системи. У сучасній науці гуманістичного менеджменту мають місце пізнавальні проблеми, які пов'язані з дефіцитом теоретичної та практичної рефлексії соціоантропологічної проблематики, яка сприяє поглибленню підґрунтя для вирішення соціоантропологічних і соціокультурних проблем. Розв'язання зазначеної проблематики потребує системного вирішення та розробки відповідних теоретико-концептуальних підходів до цієї надзвичайно інноваційної проблематики і нового наукового напрямку, який зачіпає багато проблем соціоантропологічного (люського чинника), соціоаксіологічного (ціннісного) та соціонтологічного (буттєвого).

Мета наукового дослідження – концептуалізація концепції гуманістичного менеджменту та її вплив на розвиток людського потенціалу в умовах глобалізації та євроінтеграції.

Дана мета реалізується в наступних задачах:

- розробити нову управлінську парадигму гуманістичного менеджменту формується на основі вітчизняного й зарубіжного досвіду теорії і практики, науки, культури, освіти, включає принципи гуманізму і людиноцентризму;
- виявити гуманістичний менеджмент як новий тип управлінської публічної діяльності, направлений на досягнення позитивних якісних змін в контексті всіх сфер життєдіяльності суспільства засобами гуманізму;
- довести, що гуманістичний менеджмент як управлінська парадигма ХХІ століття є мультипарадигмальною сферою знання, в основі якої декілька самостійних парадигм, які детермінуються наступними факторами – економічними, політичними, соціальними, культурними;
- обґрунтувати, що гуманістичний менеджмент як антропологічна парадигма ХХІ століття – це сукупність антропологічних ідей та технологій, які впливають на розвиток людського потенціалу.

Обговорення проблеми

Нова управлінська парадигма гуманістичного менеджменту формується на основі вітчизняного й зарубіжного досвіду теорії і практики, науки, культури, освіти, включає принципи гуманізму і людиноцентризму, доведених теорією та перевірених практикою у провідних країнах, що мають відповідати високим ефективним стандартам високорозвинутих суспільств. Постіндустріальна епоха як соціокультурний контекст сучасної діяльній парадигми породжує нові соціокультурні тенденції, пов'язані зі становленням нової парадигми гуманітарності, діяльності і професіоналізації. Необхідність

позиціонування гуманістичного менеджменту в контексті сучасності пов'язана з вивченням теоретичних основ постіндустріалізму і постмодернізму. Сучасні концепції постіндустріального, інформаційного, когнітивного суспільства потребують культурологічного обґрунтування становлення і розвитку гуманітарно-орієнтованих інноваційних діяльнських практик публічного гуманітарного врядування. Засадами гуманістичного менеджменту являються людські відносини, людські ресурси, біхевіоризм (бехевіоралізм). В основі гуманістичного менеджменту принцип антропологічної редукації як пояснення об'єктивних утворень публічної політики, влади, культури через віднесеність їх до людини; принцип органону як цілісне сприйняття сутності людини, виходячи зі створених нею об'єктивних форм культури; принцип антропологічної інтерпретації окремих явищ людського буття; антропологічні принципи антропологічної школи. Постіндустріальна епоха взаємозумовлює еволюцію гуманітарних соціокультурних процесів і розвиток менеджерального професіоналізму, що дозволяє зафіксувати істотний для нового типу діяльності зміни парадигми - соціокультурного розвитку, зокрема, направленої на формування «символічної людини», породженої інформаційною епохою Кастельса; формування постіндустріального гуманітарного ринку; запит на пошуки нових смислів і значень у сучасному менеджменті; формування нових типів діяльності і систем професіоналізації, орієнтованих на гуманітарне виробництво (виробництво людини); формування децентралізованих інноваційних професійних ідентичностей [2, 602 с.].

Гуманістичний менеджмент як новий тип управлінської публічної діяльності, направлений на досягнення позитивних якісних змін в контексті всіх сфер життєдіяльності суспільства засобами гуманізму, людиноцентризму, антропоцентризму, з використанням гуманітарних ресурсів і технологій. Гуманістичний (гуманітарний) менеджмент базується на концептах гуманітарності, ідентичності, компетенції, комунікації, професійного самовизначення, культурно-символічного капіталу, культурної політики. Гуманістичний (гуманітарний) менеджмент концептуалізований як інноваційний тип публічної діяльності в її інноваційній інтерпретації як соціокультурний і антропологічний феномен, введений у контекст постіндустріальної шкали цінностей, що базується на теоріях гуманітарної діяльності. Гуманістичний менеджмент як тип діяльності описаний на основі системної моделі, що включає оціночний, дескриптивний та інструментальний кластери: 1) до оціночного кластеру відносяться цінності стратегічного мислення і спів-діяльності, ефективної комунікації і продуктивної рефлексії, відповідальності і розвитку, підвищення якості життя; 2) дескриптивний кластер окреслений такими об'єктами гуманістичного менеджменту як символи, інституції, спільноти, території, простори, соціокультурні процеси, а також включає професійні спільноти гуманітарних менеджерів як значущий суб'єкт соціокультурного поля; 3) інструментальний кластер формує такі типи ресурсів, як символічні (простір комунікації і мова професії), компетентісні (комунікативність, рефлексивність, креативність і проектність).

В контексті аналізу парадигми гуманістичного менеджменту слід окреслити науковий інструментарій, який найчастіше застосовується для аналізу проблем гуманістичного менеджменту, зокрема: системний метод - передбачає систематизацію сукупності взаємодіючих об'єктів, виявлення їх зв'язків і взаємодії, в сонові якого принцип упорядкування і систематизції; структурно-функціональний аналіз – виявляє зв'язки і взаємодію груп об'єктів системи гуманістичного менеджменту, включаючи зворотні зв'язки між владою і суспільством, управлінням і суб'єктами господарювання, владою і громадянським суспільством; порівняльний метод (порівняльно-історичний, порівняльно-правовий) дозволяє знайти аналоги й детермінанти гуманістичного менеджменту, спостерігати в динаміці розвиток ситуацій; SWOT- аналіз, що є методикою поєднання порівняння факторів (загроз і можливостей), які негативно/позитивно вплинуть на діяльність суб'єкта та об'єктивно існують як усередині суб'єкта так і аналізі об'єкта; антропологічний підхід, в основі якого «людина як міра всіх речей». В основі формування нової парадигми гуманістичного менеджменту в Україні закладена можливість формування елементів загальнолюдської гуманітарної культури, які детермінуються: потребами соціальної практики, які диктують необхідність рефлексії феномена гуманістичного менеджменту в умовах глобальної трансформації; необхідністю комплексного осмислення сутності, змісту, функцій, напрямків розвитку гуманістичного менеджменту в умовах соціалізації економіки; особливостями гуманістичного менеджменту як цілісної соціальної системи, визначення місця й ролі основних субструктур гуманістичного менеджменту; важливістю ефективного управління економічними й соціальними системами в умовах суспільств транзитивного типу, утримання стану політичної, соціальної, економічної та культурної стабільності, пов'язаної з ефективними механізмами забезпечення гуманістичного менеджменту; необхідністю забезпечення всіх рівнів управлінського механізму гуманістичними науковими знаннями про сутність і характер взаємозв'язку об'єктивних умов реалізації забезпечення гуманістичного менеджменту в організаціях, особливостями його функціонування в умовах трансформаційних процесів [3, с. 347-354.].

Гуманістичний менеджмент як управлінська парадигма XXI століття є мультипарадигмальною сферою знання, в основі якої декілька самостійних парадигм, які детермінуються наступними факторами: 1) практичними: гуманістичний менеджмент є практичною сферою діяльності, яка пов'язана з вирішенням практичних задач, які виникають у різних сферах життєдіяльності суспільства; 2) інституційними: гуманістичний менеджмент представляє собою сукупність інститутів, які здійснюють гуманістичну управлінську діяльність; 3) діяльними: гуманістичний менеджмент представляє собою діяльність по управлінню державою; 4) нормативно-правовими: гуманістичний менеджмент виступає як нормативно-правовою системою, яка регулює управління державою; 5) сцієнтистськими: гуманістичний менеджмент представляє собою сферу наукового знання, яка реалізується у діяльності держави; 6) системними: гуманістичний менеджмент формується у вигляді системи, яка потребує системної регуляції і саморегуляції; 7) інструментальними: гуманістичний

менеджмент представляє собою сукупність інструментів управління державою і впливу держави на суспільство; 8) інноваційними: гуманістичний менеджмент виступає як важливий механізм реалізації інновацій і оновлення усіх сфер суспільства; 9) патерналістськими: гуманістичний менеджмент являється сферою централізованого розподілу ресурсів; 10) ліберальними: гуманістичний менеджмент являється способом регулювання відносин між суб'єктами політики, влади, управління. Як засвідчує аналіз, у сучасних умовах зміщується перехід від однієї парадигми управління до іншої: 1) від патерналістської до ліберальної, у контексті якої зміщуються акценти соціального захисту кожного громадянина на створення умов для соціально-економічної незалежності індивіда від держави, перетворення індивіда на партнера держави; 2) відбувається активізація інструментально-прагматичного парадигмального комплексу, зумовленого зміною акцентів публічного врядування на соціально-орієнтоване державне управління, що здійснюється на антропологічних засадах; 3) загальне домінування системної та синергетичної парадигми, які мають сукупність транскрипцій, так як загострюється потреба в інноваційній, практичній та інституціональній парадигмах, які означають розуміння реформ як реальних інноваційних процесів інституційного характеру. Аналіз парадигми гуманістичного менеджменту свідчить, що методи гуманістичного менеджменту включають як методи пізнавальної діяльності, так і методи практичної діяльності, які виступають образами владного впливу на процеси соціального розвитку держави. Саме системна методологія гуманістичного менеджменту стає загальною методологічною основою для адекватного вирішення проблем кризового соціуму з метою переведення соціальної системи у якісно новий соціальний стан, моніторингу як інструменту забезпечення якості державних та муніципальних послуг [4,с.270-277.].

Сучасному українському суспільству властиві тенденції до глобалізації, плюралістичності, демократизації, що виступають визначальним полем реалізації концепцій гуманістичного менеджменту. В останні роки багато видатних учених вважає, що суттєво новою парадигмою діяльності людства, вибору наших оптимальних рішень має стати система принципів синергетики – теорії самоорганізації складних і відкритих систем. Один із засновників цієї теорії, лауреат Нобелівської премії І.Пригожин, говорячи про необхідність перегляду понятійного апарату науки в цій теорії, відмічав, що його кінцевою метою має стати глибше проникнення у складні механізми рішень, які характеризують виживання суспільства. Застосування гуманістичної системи принципів синергетичної парадигми може відіграти визначальну методологічну роль у прискоренні темпів «руху на випередження» у розвитку соціальної сутності держави і особливо ліквідації недоліків сучасного управлінського стану. Україна повинна не механістично запозичувати чужі моделі розвитку гуманістичного менеджменту, які лежать в основі соціально-орієнтованого публічного врядування провідних країн світу, а розробляти свої специфічні моделі, детерміновані національним менталітетом. Синергетична модель гуманістичного менеджменту формує парадигму „виживання суспільства”, розроблення унікальної концепції входження України в лоно цивілізованих

Формування концепції гуманістичного менеджменту та її вплив на розвиток людського потенціалу...

країн, сприяння руху «на випередження». Завдяки утвердженню ефективної парадигми гуманістичного менеджменту в усіх галузях суспільно-економічного життя, утвердження загальнолюдських пріоритетів Україна має зайняти гідне місце у світі, а українське суспільство рухатиметься цивілізованим шляхом до суспільства сталого людського розвитку.

Системність методології гуманістичного менеджменту зумовлена тим, що в її основу покладені принципи порядку, упорядкування і системності. Великого методологічного значення набуває ідея багатоваріантності розвитку, в основі якого переоцінка ролі об'єкта і суб'єкта у сторону розвитку суб'єкт-суб'єктного управління, в результаті чого гуманістичний менеджмент повинен перетворитися на соціально-орієнтований публічний менеджмент, прийнятий за парадигму сталого розвитку сучасного українського суспільства. Формуючи парадигму гуманістичного менеджменту ХХІ століття, більшість громадян нашої країни чекають реальних суспільних змін і конструктивних дій від демократично обраної влади. Саме тому повернення довіри до влади, консолідація суспільства та послідовне здійснення актуальних реформ, відповідає прагненню громадян України незалежно від їх регіональних ідентичностей, послідовного впровадження гуманістичних принципів у життя. Перспектива українського суспільства безпосередньо залежить від того, як швидко буде усвідомлена необхідність ефективного керівництва публічного врядування і компетентного соціально-орієнтованого управління, щоб просуватися Україні шляхом демократичних реформ, правової держави і вільної економіки. Існуюча в Україні соціальна система, яка є основою гуманістичного менеджменту, не відповідає потребам населення, заможного суспільства, конкурентоспроможної економіки. Формування гуманістичного менеджменту не спрямовано на реалізацію його головного призначення – створення та підтримки життєвого середовища, необхідного для всебічного розвитку людини, її самореалізації, захисту прав, надання мешканцям територіальних громад якісних і доступних послуг сталого розвитку.

Перед владою постали виклики, які потребують ефективного та швидкого реагування: 1) економічна неспроможність переважної більшості територіальних громад здійснювати делеговані їм повноваження і бути відповідальними перед своїм населенням; 2) недостатність ресурсів у бюджетах розвитку для інвестицій в інфраструктуру міста, села, області, регіону. Як вважають автори «Національної доповіді України: 2010-2015pp.», важливим спрямуванням усієї гуманітарної політики держави повинен стати курс на якісне оновлення всієї гуманітарної сфери українського суспільства – у найширшому її розумінні. Необхідність цього пов'язана з її консерватизмом, відчутною невідповідністю новітнім процесам і явищам у світоглядному, ідейному, освітньому, культурному, інформаційному поступові глобалізованого світу, недостатньою пристосованістю до вимог і стандартів сучасного динамічного розвитку. Зазначені негативні риси обумовлюють труднощі у справі повноцінної інтеграції України до світового співтовариства, певну неспроможність своєчасно і адекватно давати відповіді на виклики сучасного кризового розвитку, успішно користуватися позитивними можливостями, що їх

створює глобалізація, і протистояти їй негативним тенденціям. Державі належить провідна роль у розвитку гуманістичного менеджменту в Україні, тому державна гуманітарна компонента гуманістичного менеджменту потребує оздоровлення, модернізації і систематизації, що передбачає вирішення ряду проблем, які є наслідком довготривалих суперечливих соціокультурних процесів. Реалізація цих пріоритетів неможлива поза контекстом розвинутого громадянського суспільства, формування «суспільства знань», культурної і політичної консолідації нації. Національні пріоритети гуманістичного менеджменту мають бути зорієнтовані на формування сучасної конкурентоспроможної нації, позбавленої замкнутості і консерватизму, готової до осмисленого і критичного освоєння всього нового, відкритої до діалогу і співробітництва зі світом [5].

Отже, гуманістичний менеджмент як антропологічна парадигма ХХІ століття – це сукупність нових управлінських ідей та технологій, які сприяють ефективному функціонуванню інститутів публічного врядування (органів державної влади та місцевого самоврядування), направлених на становлення гармонії екстернального та інтернального буття як окремої особистості, так і всього соціуму. Визначальне значення для ефективного функціонування гуманістичного менеджменту мають орієнтири культурних комплексів-моделей “людського розвитку” (тривалість життя, розвиток освіти і охорона здоров’я, підвищення добробуту населення, якості життя, подолання різноманітних форм дискримінації). Гуманістичний менеджмент як нова парадигма управлінського мислення продуцується в матрицях “держави загального добробуту” як на рівні центру, так і регіону, створюючи базисно-специфічну рефлексію сталого розвитку суспільства, взаємотрансплантації чи взаємокогеренції України до загальноєвропейського простору, підвищення якості та стандартів життя, економічного і культурного зростання. Публічне адміністрування є саме підходом до організації управління, який характеризує його ефективність та якість, оперативне прийняття обґрунтованих рішень, створення умов для відкритого діалогу між владою і суспільством.

В сучасному світі виділяють три основні напрями розвитку гуманістичного менеджменту: 1) ринково-ліберальний підхід, що ґрунтується на моделях нової економіки, нового менеджменту, нового публічного адміністрування, активного впровадження у діяльність органів публічної влади інструментів та технологій, що використовуються у приватних бізнес-структурах; 2) ліберально-комунікативний підхід, що базується на комунікаційному менеджменті, інституційному аналізі, концепції політичних мереж, в контексті якого структурні взаємовідносини, що складаються між політичними інститутами держави, громадськими організаціями і окремими громадянами, є договірними, взаємодіють як рівноправні партнери; 3) демократичного громадянства, що характеризується положеннями концепції “рецептивного (сприйнятливого) адміністрування”, “партисипативного менеджменту”, базовими принципами яких є надійність та цілісність формування гуманістичної політики, участь громадян, централізація та децентралізація, відкритість і прозорість, високі етичні та моральні стандарти;

Формування концепції гуманістичного менеджменту та її вплив на розвиток людського потенціалу...

самореалізації особистості у дискурсі саморозгортання інформаційної цивілізації [6].

Гуманістичний менеджмент як антропологічна парадигма управління ХХІ століття досліджує антропологічні засади економічної, політичної і соціальної сфери; осмислює умови створення гуманного суспільства, в якому повинні бути реалізовані імперативи справедливого і солідарного суспільства, реабілітовані такі поняття, як “гуманне суспільство”, “гуманні відносини”, “гуманна людина”, “гуманістичне управління”. В гуманістичному менеджменті як матриці антропоцентризму використовується тотальний підхід до дослідження людини як соціально-культурної істоти, акцентується увага на формуванні суспільства, яке базується на ідеалах справедливості, солідарності, соціального консенсусу, в основі яких антропологічний модус, тобто антропологічні трансформації соціальної держави, сталого суспільного розвитку, подолання відставання України від високорозвинутих країн світу.

Головна мета гуманістичного менеджменту – створення механізму соціально-орієнтованого публічного управління, яке сприяє виробленню ефективних гуманітарних технологій, формування концепції гуманістичних засад людського розвитку, яка б діяла на рівні соціоконтинуумів і включала антропологічний розвиток індексів розвитку людського потенціалу, підтримки та розвитку людського потенціалу, який включає такі традиції-обряди-еталони, як довголіття, освіта, охорона здоров'я, високий рівень життєзабезпечення громадян. Соціально-філософська рефлексія гуманістичного менеджменту ХХІ століття свідчить, що в сучасному суспільстві рівень економіки зумовлює можливість ефективного розвитку індексів людського розвитку, згідно з якими і формується ієрархія країн. Так, професор Пенсільванського університету Р.Естес розробив такий індекс соціального розвитку (ІСР) на основі 45 показників, який відповідає диференціально значущим ідеям-традиціям-ритуалам-моделям етно-соціокультурного-побутоонтологічного ранжування-порядку і може диференціюватися як релевантно-традиціоналістичні максими - освіти, охорони здоров'я, стану жінок, економічних, демографічних, культурних та інших характеристик, які відповідають вищим зразкам-еталонам свого соціокультурного населення. Використовуючи ІСР як критерій для порівняння, він проаналізував динаміку соціального розвитку 160 держав (з населенням більш 1 млн. людей) на протязі життя цілого покоління - з 1970 по 1995 рр. Соціально-антропологічний аналіз засвідчив, що тільки в групі розвинутих країн – то швидше, то повільніше – індекси підвищувалися, а країни “четвертого світу” – за чверть століття втратили більше, чим здобули, що свідчить про те, що режим демографічного відтворення корелюється з економічним, соціальним і культурним розвитком країни – в залежності від міри їх включення в глобалізаційні процеси. В умовах невисокого (обмеженого) розвитку індексу людського потенціалу (ІРЛП), який є меншим 0,6, ознаки демографічного переходу взагалі відсутні, а коли розвиток переважає 0,6 (від 0,61 до 1,0) можна спостерігати початок демографічного переходу, тому людство вже сьогодні повинно перейти до створення ненасильницького діалогу культур і цивілізацій як гуманного способу вирішення протиріч, до буття

суб'єкта, користуючись мовою М.Гайдеггера, в культурних локусах, тобто до кореляції суб'єкта до моделей чи субмоделей культури, які направлені на використання культурологічно-онтологічно-антропологічного підходу-модусу до всіх онто-природних процесів функціонування країни як соціального організму [7].

Гуманістичний менеджмент розглядає гуманізм як дієвий інструмент пізнання, яким володіє людство, і який не може замінити ні віра, ні ентузіазм, ні розум, ні інтелект. Наукові методи, які здійснили переворот в природничих і соціальних науках завдяки соціальному гуманізму, розпочинаючи з епохи Відродження, розповсюджені на вирішення основних проблем сучасності і в умовах глобалізації. Цінність і значущість кожної особистості в умовах глобалізації – це основна ідея гуманістичного менеджменту, так як людина повинна отримати можливість реалізувати свої творчі здібності і здійснити свої надії. У зв'язку з цим гуманісти відкидають всі релігійні, ідеологічні і моральні кодекси, які принижують людську особистість, пригнічують свободу, подавляють інтелект і обезцінюють людину. Мета гуманістів – боротьба за максимальну автономію індивіда у сполученні з його соціальною відповідальністю, щоб свобода вибору індивіда гарантувалася державою і суспільством. Таким чином, у XXI ст. гуманістичний менеджмент виокремлюється в самостійну сферу знань, науку, що має свій предмет вивчення, свої специфічні проблеми і підходи до їх вирішення. Наукову основу цієї дисципліни і нової парадигми XXI ст. складає вся сукупність знань гуманістів, їх концепцій, теорій, парадигм, розпочинаючи з епохи Відродження як епохи гуманізму. Гуманістичний менеджмент як наука управління направляє свої зусилля на становлення гуманістичної природи управлінської праці, виявлення факторів і умов, при яких сумісна праця людей є найбільш корисною і ефективною

Теоретико-праксеологічні засади формування парадигми гуманістичного менеджменту пов'язані з тим, щоб:

- формувати спеціальність – гуманітарних менеджерів, необхідних для роботи у державному і муніципальному публічному врядуванні, здійсненні ними соціальної і культурної політики, визначенні ключових напрямків діяльності гуманістичного менеджменту у сучасній управлінській практиці: а) смисловій (семіотичній); б) особистісного зростання і діяльнісного самовизначення (антропологічний); в) територіально-просторовий; г) стратегічного мислення і політичної дії.

- сприяти розвитку гуманітарного світогляду, в основі якого розвиток особистих здібностей, вміння давати різносторонню оцінку явищам суспільного життя, практичних умінь у прийнятті рішень, формувати гуманне відношення до світу.

- сприяти розвитку гуманітарних технологій, що являють собою сукупність науково обґрунтованих прийомів і спеціальних технік непрямого впливу на суспільство через управління соціальною поведінкою людини.

- сприяти розвитку трьохвимірної методології соціального пізнання, що включає природно-історичний, чи об'єктивний підхід, діяльнісний і

Формування концепції гуманістичного менеджменту та її вплив на розвиток людського потенціалу...

особистісний, або гуманістичний, у контексті яких методологія – це світобачення, тобто бачення реальності та її фрагментів у якості предмета чи об'єкта дослідження, то метод є засіб чи сукупність засобів дослідження, що визначають конкретний шлях пізнавальної діяльності.

сприяти модернізації соціогуманітарного простору України, для чого необхідно: утвердження сучасної політичної культури; формувати основні принципи формування модерної етнонаціональної політики в Україні; здійснення цілісної послідовної державної культурної політики; зміцнення присутності України на світовому гуманітарному просторі; сприяти розвитку концепції гуманітарного розвитку України до 2020 р.

Концепція гуманістичного менеджменту припускає впровадження нових методів вироблення державної політики, спрямованої на переговори, а також нових способів її впровадження, зокрема через партнерські відносини. Зазначена концепція приводить до переосмислення відносин між різними економічними, соціальними й політичними суб'єктами, виходячи з необхідності їхньої взаємодії, що базується (і в цьому полягає інновація) на принципі релятивізму (відносності) державної влади на різних рівнях: місцевому, регіональному, національному й наднаціональному. Для створення ефективної системи гуманістичного менеджменту повинна впроваджуватись ідеологія «служіння суспільству», як фундаментального принципу системи управління.

Список використаних джерел

1. Aandriukaitiene Regina. Connections of social responsibility, ethics and sustainability principles in the context of enhancing the organization's reputation // Humanitarian Bulletin of Zaporizhzhya State Engineering Academy: [GS Sciences etc.] – Zaporizhzhya: publishing ZDIA, 2016. - issue 64.-| 157-167.
2. Bazaluk O., Blazhevich T. Cosmic Education: Formation of a Planetary and Cosmic Personality. / "Philosophy and Cosmology", Vol. 12. – Kiev: ISPC, 2013. – P.147–160.
3. Bazaluk Oleg. The basic postulates of the universal evolution model «Evolving matter». / "Philosophy and Cosmology", Vol. 14. - Kyiv: ISPC, 2015. – P. 11-20.
4. Bazaluk Oleg. The Theory of Evolution / "Philosophy and Cosmology", Vol. 15. - Kyiv: ISPC, 2015. – P. 25-33.
5. Voronkova Valentina. The Formation of the Concept of Noosphere Development of Modern Society in the Conditions of Information Society. / «Philosophy and Cosmology», Vol. 16.- Kyiv: ISPC, 2016. – P. 179-191.
6. Voronkova Valentina, Maksimenyuk Marina, Nikitenko Vitalina. Humanistic Management in the Context of Philosophic Anthropology: Human Dimension. / «Intellectual Archive», Vol. 5, No. 1.- Ontario, Kanada, 2016. – P.37-48.
7. Воронкова Валентина, Ажажа Марина, Андрюкайтене Регина. Культура менеджмента: теоретический и практический аспект / «Theory and practice: problems and prospects». International scientific-practical conference. 2016, April 21-22.- Marijampole, 2016.- P.61-62.
8. Воронкова В.Г. Філософія гуманістичного менеджменту (соціально-антропологічні виміри): [Наукова монографія]. / В.Г.Воронкова – Запоріжжя: РВВ ЗДІА, 2008. – 250 с.

- 9 Воронкова В.Г. Управлінська діяльність як предмет соціально-філософської рефлексії / В.Г.Воронкова // Гілея: науковий вісник: [зб. наук.пр.]- К.: Вид-во УАН ТОВ «НВП» «ВІР», 2013.- Випуск 69.- С. 347-354.
10. Нікітенко В.О. Проблемне поле геокультурного феномену: наукові підходи / В.О.Нікітенко // Гілея (науковий вісник): зб. наук.пр. – К. : Вид-во УАН ТОВ «НВП» «ВІР». – 2013. – Вип.71. – С.500 – 504.
11. Нікітенко В.О. Загальнолюдські цінності як геоцінності планетарного масштабу: антропологічний вимір / В.О.Нікітенко // Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії: [зб.наук.пр.]. / ред. В.Г. Воронкова. – Запоріжжя : Вид-во ЗДІА, 2013. – Вип. 55. – С. 131 – 138.
12. Nikitenko Vitalina. Conzeptualization of geo-cultural values in the process of teaching of foreign language / Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної : [зб.наук.пр.]. / ред. В.Г. Воронкова. – Запоріжжя: Вид-во ЗДІА, 2016. – Вип. 64. – С. 255 – 260.
13. Соснін О.В., Воронкова В.Г., Ажажа М.А. Інвестиції в людський розвиток в умовах глобальної трансформації: Навчальний посібник. / В.Г.Воронкова, М.А.Ажажа//– Львів: «Магнолія-2006», 2011.- 602 с.

REFERENCES

1. Aandriukaitiene Regina. Connections of social responsibility, ethics and sustainability principles in the context of enhancing the organization's reputation // Humanitarian Bulletin of Zaporizhzhya State Engineering Academy: [GS Sciences etc.] – Zaporizhzhya: publishing ZDIA, 2016- Issue № 64.- p.157-167.
2. Bazaluk O., Blazhevich T. Cosmic Education: Formation of a Planetary and Cosmic Personality. / "Philosophy and Cosmology", Vol. 12. – Kiev: ISPC, 2013. – P.147–160.
3. Bazaluk Oleg. The basic postulates of the universal evolution model «Evolving matter». / "Philosophy and Cosmology", Vol. 14. - Kyiv: ISPC, 2015. – P. 11-20.
4. Bazaluk Oleg. The Theory of Evolution / "Philosophy and Cosmology", Vol. 15. - Kyiv: ISPC, 2015. – P. 25-33.
5. Voronkova Valentina. The Formation of the Concept of Noosphere Development of Modern Society in the Conditions of Information Society. / «Philosophy and Cosmology», Vol. 16.- Kyiv: ISPC, 2016. – P. 179-191.
6. Voronkova Valentina, Maksimenyuk Marina, Nikitenko Vitalina. Humanistic Management in the Context of Philosophic Anthropology: Human Dimension. / «Intellectual Archive», Vol. 5, No. 1.- Ontario, Kanada, 2016. – P.37-48.
7. Voronkova Valentina, Ažža Marina, Andrūkajtene Regina. Culture management: teoretičeskij s praktičnij aspekt. / Theory and practice: problems and prospects". International scientific-practical conference. 2016, April 21-22.- Marijampole, 2016.- P.61-62.
8. Voronkova V.G.. Philosophy of humanistic management (socio-anthropological dimensions): [Scientific monography]. /V.G. Voronkova – Zaporizhzhya: RVV ZDIA, 2008. 250 s.
9. Voronkova V.G. Management activities as a matter of social-philosophical reflexi / V.G. Voroknova // Gileâ: scientific Bulletin: [GS Sciences etc.]. -K.: Publishing House of SCIENCE LLC NVP ", " BELIEVE ", 2013. - Issue 69.- p. 347-354.
10. Nikitenko V.O. Problem field of the geokul'turnogo phenomenon: scientific approaches /V.O. Nikitenko // Gileâ (Research Bulletin): Col. Sciences. Ave: publishing SCIENCE LLC NVP. -2013. – Issue 71. – p. 500-504.
11. Nikitenko V.O. Human values as geocinnosti global scale: the anthropological dimension/v. Nikitenko//Humanitarian Bulletin of Zaporizhzhya State Engineering Academy: [GS Sciences etc.]. / Ed. G. Voronkova. – Zaporizhzhya: publishing ZDIA, 2013. - Issue. 55.- p. 131-138.

12. Nikitenko Vitalina. Conzeptualization of geo-cultural values in the process of teaching of foreign language / Humanitarian Bulletin of Zaporozhye State Engineering: – Zaporizhzhya: publishing ZDIA, 2016. Is the Issue.64. - P.. 255-260.

13. Sosnin O.V., Voronkova V.G., Ažža M.A.. Investments in human development in the face of global transformation: a training manual. /V.G. Voronkova, M.A. Ažža//– Lviv: Magnolia-2006», 2011. - 602 s.

ВОРОНКОВА ВАЛЕНТИНА ГРИГОРЬЕВНА – доктор философских наук, профессор, заведующая кафедрой менеджмента организаций и управления проектами Запорожской государственной инженерной академии (Запорожье, Украина) E-mail: valentina-voronkova@yandex.ru

АНДРЮКАЙТЕНЕ, РЕГИНА – доктор социальных наук (менеджмента), зав. кафедрой предпринимательства и экономики, Мариямпольская коллегия (Мариямполь, Литва) E-mail: regina.andriukaitiene@gmail.com

МАКСИМЕНЮК МАРИНА ЮРЬЕВНА – кандидат философских наук, доцент кафедры менеджмента организаций и управления проектами Запорожской государственной инженерной академии (Запорожье, Украина) E-mail: marina.maximenuk@mail.com

НИКИТЕНКО, ВИТАЛИНА АЛЕКСАНДРОВНА - кандидат философских наук, доцент кафедры иностранных языков Запорожской государственной инженерной академии (Запорожье, Украина) E-mail: vitalina2006@ukr.net

ФОРМИРОВАНИЕ КОНЦЕПЦИИ ГУМАНИСТИЧЕСКОГО МЕНЕДЖМЕНТА И ЕЕ ВЛИЯНИЯ НА РАЗВИТИЕ ЧЕЛОВЕЧЕСКОГО ПОТЕНЦИАЛА В УСЛОВИЯХ ГЛОБАЛИЗАЦИИ И ЕВРОИНТЕГРАЦИИ

Представлен анализ концепции гуманистического менеджмента, раскрываются его проблемы и на этой основе разрабатываются пути и направления повышения эффективности гуманистического менеджмента. Гуманистический менеджмент представляет собой новый тип управленческой деятельности, которая должна быть направлена на решение проблем социоантропологического характера. Разработано новую управленческую концепцию гуманистического менеджмента, которая включает принципы гуманизма и человекоцентризма и формируется на основе науки, культуры, образования и новых управленческих технологий. Концепция гуманистического менеджмента определена как новый тип управленческой публичной деятельности, направленной на достижение целей гуманитарного развития средствами гуманизма. Концепция гуманистического менеджмента как мультипарадигмальная сфера знания детерминируется различными факторами – экономическими, политическими, социальными, культурными. Сделан вывод, что концепция гуманистического менеджмента базируется на антропологических основаниях, которые представляют совокупность идей гуманизма, которые способствуют человеческому развитию и базируются на идеях и принципах гуманизма.

Ключевые слова: гуманистический менеджмент, новая управленческая концепция, человецентризм, гуманизм, человеческий потенциал, человеческое развитие, глобализация, евроинтеграция, антропологическая парадигма

Voronkova, Valentina - Doctor of Sciences Philosophy, professor, Head of the Department of Management of Organizations and project management, Zaporozhye State Engineering Academy (Zaporizhzhya, Ukraine) E-mail: valentina-voronkova@yandex.ru

Andriukaitiene, Regina - Doctor of management, Head of Business and Economics Department Marijampole College (Marijampole, Lithuania) E-mail: regina.andriukaitiene@gmail.com

Maksimenyuk, Marina - Candidate of Philosophical Sciences (PhD), Assistant Professor of the Department of Management of Organizations and project management Zaporozhye State Engineering Academy (Zaporizhzhya, Ukraine) E-mail: marina.maximenuk@mail.com

Nikitenko, Vitalina - Candidate of Philosophical Sciences (PhD), Assistant Professor of Foreign Languages Department, Zaporizhzhya State Engineering Academy (Zaporizhzhya, Ukraine) E-mail: vitalina2006@ukr.net

THE FORMATION OF THE CONCEPT OF HUMANISTIC MANAGEMENT AND ITS IMPACT ON HUMAN DEVELOPMENT IN THE CONDITIONS OF GLOBALIZATION AND EUROPEAN INTEGRATION

Analyzes the concept of humanistic management, disclosed its problems and on this basis developed ways and directions of increase of efficiency of humanistic management. Humanistic management is a new type of management activity, which should be aimed at solving the problems of socioantropologičnogo nature. Developed a new management paradigm of humanistic management, which includes the principles of humanism and lûdinocentrizmu and is formed on the basis of science, culture, education and new management technologies. The concept of humanistic management is defined as a new type of management of public activities aimed at achieving the goals of humanitarian development by means of humanism. The concept of humanistic management as mul'tiparadigmalna the scope of knowledge is defined by various factors – economic, political, social, cultural. Concluded. that the concept of humanistic management based on antropoloigčnih principles that represent a set of ideas of humanism, which conducive to human development.

Keywords: *humanistic management, a new management concept, lûdinocentrizm, humanism, human potential, lûdsč'kij development, globalization, European integration, anthropological paradigm.*

*Стаття надійшла до редколегії 20.04.16 р.
Рекомендовано до друку 25.04.16 р.*